

DE ISLAMITISCHE WETGEVING BETREFFENDE HUWELIJK EN ECHTSCHEIDING

door

Maulana MUHAMMAD ALI, M.A., L.L.B.

Auteur van

De Engelse vertaling van de Heilige Koran met tekst, aantekeningen en commentaar; Muhammad, the Prophet; Living Thoughts of Prophet Muhammad; Early Caliphate; A Manual of Hadith; The Babi Religion; An Urdu Commentary of The Holy Quran; New World Order, etc.

Stichting AL – QALAM
Paramaribo - Suriname

Ahmadiya Anjuman Isha'at-i-Islam
Lahore - Pakistan

www.aail.org

In naam van ALLAH de
Weldadige de Genadige

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Lees in naam van uw Heer,
die geschapen heeft.

اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ

2. Hij heeft de mens uit
een klonter geschapen,

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ

3. Lees en uw Heer is de
Aanzienlijkste,

اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ

4. Die (de mens) met de pen
heeft leren (schrijven),

الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ

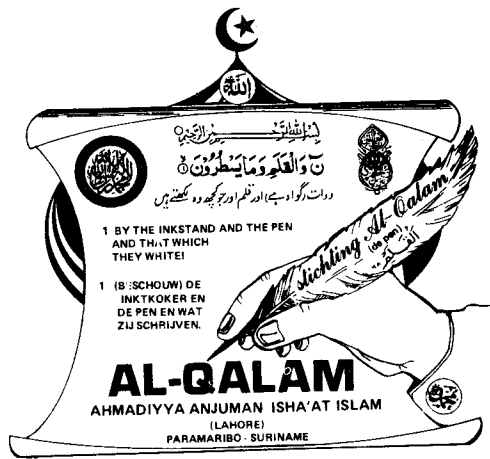
5. De mens geleerd wat hij niet wist.

عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ

Soera Al-Alaq Hoofdstuk 96 vers 1 t/m 5

(Deze eerste vijf verzen van dit hoofdstuk
uit de Heilige Koran zijn de eerste

openbaringen die de Heilige Profet Mohammed (S.A. W.) ontving

STICHTING AL-QALAM (DE PEN)

Het doel van de Stichting is de verspreiding van de Heilige Koran en overige Islamitische geschriften in de geest van de Ahmadiya Anjuman Isha'at Islam (Lahore).

Zij tracht dit doel te bereiken door:

- (a) Het doen vertalen van de Heilige Koran en overige Islamitische geschriften in de talen die het bestuur wenselijk acht.
- (b) Het uitgeven van boekwerken en andere geschriften.
- (c) Het houden van lezingen.
- (d) Het verrichten van alle overige handelingen die bevorderlijk zijn voor het bereiken van het gestelde doel.

Een uitgave van de Stichting AL-QALAM onder auspiciën van de SURINAAMSE ISLAMITISCHE VERENIGING A.A.I.I.-Lahore – Paramaribo.

COPYRIGHT c 1988 AL-QALAM – PARAMARIBO.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Onder voorwaarde dat de bron en auteur worden vermeld, mogen korte passages zonder toestemming gebruikt worden.

Het bestuur van AL—QALAM ziet er als volgt uit:

Akbar Asgarali (Voorzitter)

Haroen A. Ghauharali

Nazirkhan Ghafoerkhan

M. Gani Rosan

Sabra Asgarali-Ghafoerkhan

M. Isaak Rosan

Hadji Hakim Boedhoe

Moestafa A. Nabibaks

Adres van de Stichting:

Lawton laan 6

Tel. 99694 - 99285

P.O.B. 2177

Paramaribo - Suriname

Redaktiekommissie voor publikaties:

M.A. Nabibaks (Hoofdredakteur)

S. Asgarali-Ghafoerkhan

H.A.Ghauharali

M.A. Saboerali

N. Ghafoerkhan

Redaktie-adres:

Jozefleliestraat 8, Uitvlugt

Tel. 60145 - 99616

Speciale adviseurs:

Maulana Raja Mohammad Baidar Khan, Lahore

M. Rashid Pierkhan, Voorzitter S.I.V. AAll, Paramaribo.

VOORWOORD bij de Nederlandse vertaling

Het huwelijk is voor elk menselijk wezen één van de hoogtepunten - zo niet het hoogtepunt - in zijn aardse bestaan. De Heilige Koran die voorschriften over alle aspecten van het menselijk bestaan geeft, is ook daaromtrent erg duidelijk. Toch is er waarschijnlijk geen enkel instituut in het moeslim-geloof waarover zoveel misverstand bestaat als het huwelijk en de echtscheiding, zowel bij moeslims als niet-moeslims.

Dit boekje past daarom volkomen in de reeks van vertaalde werken van AL—QALAM, die zo langzamerhand bekendheid hebben verworven in ons land en andere Nederlandssprekende gebieden. Wij beogen met dit boekje van de beroemde denker en schrijver *Maulana Muhammad Ali* de vele misverstanden over het traditionele Moeslim-huwelijk uit de wereld te helpen. Voorts moet dit werk een bijdrage leveren aan de *zedelijke verheffing* van het Moeslimgezin. Immers, in de Islam neemt het zedelijke leven, gekoppeld o.a. aan het instituut van het huwelijk (*nika'h*) een zeer voorname, zo niet de voornaamste plaats in; dit in tegenspraak met de vele „sprookjes” die bij velen de ronde doen, over bijvoorbeeld de polygamie, de zgn. verstoting en de *talaq* (echtscheiding).

Moge dit boekje een gids zijn voor de vele moeslimjongeren die plannen hebben hun leven te verbinden aan dat van een levensgezel (-lin), het moeslimgezin dat een hoge mate van harmonie wil bereiken en voor de geïnteresseerde niet-moeslim die zijn vooroordelen wil herzien t.a.v. het traditionele moeslim-huwelijk en de echtscheiding.

INLEIDING

Het bestemmingsbesluit, op kundige wijze naar voren gebracht door de Pakistaanse premier, Mr. Liaquat Ali Khan, en aangenomen door de vergadering van afgevaardigden van Pakistan, heeft duidelijk gemaakt dat de wetgeving van Pakistan zal zijn gebaseerd op de Heilige Koran en de soennah van de Heilige Profeet, waarover volmaakte overeenstemming bestaat onder alle stromingen van de Islam. Pakistan heeft aldus in feite niet alleen de grondslag van zijn eigen wetgeving duidelijk gemaakt, maar heeft tevens een voorbeeld gegeven aan andere moeslim-landen. Het onderwerp van huwelijk en echtscheiding is echter één, dat van gelijkelijk belang is voor zowel het wetgevende lichaam als voor iedere individuele moeslim. Een gedetailleerde bespreking van dit onderwerp vanuit dit gezichtspunt, maakt deel uit van een uitputtende studie over de bronnen, principes en godsdienstige ritens van de Islam - *The Religion of Islam* - hetwelk ik dertien jaar geleden schreef. Maar aangezien niet iedere moeslim toegang heeft tot dit omvangrijke boekdeel, heeft de Ahmadiya Anjuman Isha'at Islam, Lahore, die op grote schaal een stelselmatige productie van literatuur over de Islam uitvoert, mij gevraagd om een verkorte uitgave van het hoofdstuk over 'Huwelijk', behandeld in dit boek te verzorgen. Het is dit uittreksel, dat ik op de volgende bladzijden aanbied. Behalve het beknopte weergeven van het onderwerp, heb ik verwijzingen naar de Hadies en Fiqh-boeken in deze verhandeling weggelaten, terwijl ik verwijzingen naar de Koranische verzen behouden heb, waarbij het eerste nummer het nummer van het hoofdstuk aangeeft en het tweede het nummer van het vers aangeeft. Voor een meer gedetailleerde bespreking en gedetailleerde verwijzingen naar oorspronkelijke autoriteiten, zou ik de lezer willen verwijzen naar *The Religion of Islam*.

Muslim Town, Lahore
24 juni 1949

MUHAMMAD ALI,
Voorzitter van de
Ahmadiya Anjuman Isha'at-i-Islam,
Lahore.
(West-Pakistan)

DE BETEKENIS VAN HET HUWELIJK

Het belang van het instituut 'huwelijk'

In de Islam is het huwelijk een heilig verbond, dat door iedere moeslim moet worden aangegaan, tenzij er sprake is van bijzondere redenen waarom hij zulks niet zou moeten doen. In de Heilige Koran wordt aldus gezegd: "En huw degenen onder u, die ongetrouwd zijn en degenen onder uw mannelijke en vrouwelijke slaven, die geschikt zijn; indien zij behoeftig zijn, zal Allah hen uit Zijn genade¹ vrijwaren tegen gebrek" (24:32,33). In een andere vers wordt aan de huwelijksrelatie hetzelfde belang gegeven als aan de bloedverwantschap: "En Hij is het, Die de mens uit water heeft geschapen, en toen maakte Hij voor hem de bloedverwantschap en de huwelijksbetrekking" (25:54).

De Hadies legt ook de nadruk op het leven in gehuwde staat. Van de Heilige Profeet wordt vermeld te hebben gezegd aan bepaalde mensen die het hadden over vasten tijdens de dag en wakker blijven gedurende de nacht, daarbij tot Allah biddend en zich niet bindend aan het huwelijk: "Ik vast en ik onderbreek het vasten, en ik bid en ik slaap, en ik ben getrouwd, wie ook dus neigt tot een andere wijze dan mijn soennah, behoort niet tot de mijnen." Een ander gezegde van de Heilige Profeet, waarin hij het huwelijk benadrukt, luidt aldus: "O, vergadering van jonge mensen! Wie ook van jullie de middelen heeft om een vrouw (*al-ha'ah*) te onderhouden, zou moeten trouwen, aangezien dit (d.i. het huwelijk) de beste manier is om de blikken neergeslagen te houden en de kuisheid te bewaren; en laat degene, die de middelen niet heeft, vasten, aangezien dit zal werken als een castratie." Het celibaat (*tabattul*) wordt nadrukkelijk verboden. Volgens één Hadies "vervolmaakt de man die trouwt, zijn godsdienst voor de helft." Een andere zegt: "Huwelijksverbintenissen doen de vriendschap meer dan iets anders toenemen."

1. Armoede alleen is geen afdoend excuus voor het niet trouwen, omdat de behoeftigen wordt verteld dat, indien zij trouwen, Allah hen zal vrijwaren tegen gebrek uit Zijn genade. Van de Heilige Profeet wordt vermeld het huwelijk te hebben voltrokken van een man, die niet eens een van ijzer vervaardigde ring bezat.

Het huwelijk als de vereniging van twee naturen, die in de kern één zijn

De Heilige Koran spreekt herhaaldelijk van de twee kameraden, man en vrouw, als te zijn geschapen uit elkaar: "O mensen! Onderhoud uw plicht jegens uw Heer, Die u schiep uit een enkel wezen en diens kameraad schiep uit dezelfde (soort), en uit hen vele mannen en vrouwen verspreidde" (4: 1); "Hij is het Die u schiep uit een enkel wezen, en uit hetzelfde maakte Hij zijn kameraad, zodat hij naar haar zou neigen" (7: 189). Deze beide verzen worden algemeen opgevat als een verwijzing naar de schepping van de eerste man en de eerste vrouw, maar dat zij de relatie van de man tot de vrouw in het algemeen aanduiden, blijkt uit andere verzen: "En Allah heeft voor u vrouwen gemaakt uit uzelf en heeft u zonen en dochters gegeven uit uw vrouwen" (16: 72); "En één van Zijn tekenen is dat Hij partners voor u uit uzelf schiep, zodat u gemoedsrust in hen vinden kunt" (30: 21). En zo ook in een Mekkaanse openbaring van de middenperiode: "De Schepper van de hemelen en de aarde; Hij heeft voor u partners gemaakt uit uzelf . . . u daarbij vermenigvuldigend" (42: 11). Aldus is het huwelijk, volgens de Heilige Koran, de vereniging van twee zielen, die in de kern één zijn.

De vermenigvuldiging van het menselijke ras door het huwelijk

Men zal hebben opgemerkt dat in de bovenstaande verzen de vermenigvuldiging van het menselijke ras vermeld wordt als één van de doelen van het huwelijk. Maar er kan gezegd worden, dat de vermenigvuldiging van het ras ook zonder het huwelijk kan worden bewerkstelligd, zoals met de lagere dieren het geval is; dat wil zeggen, zonder één man met één vrouw voor heel hun leven te verenigen. Dit zou alleen waar zijn indien de mens zoals de andere dieren op aarde leefde, als er niets was dat hem onderscheidde van de redeloze schepping, indien er niet zoiets als beschaving bestond, geen gemeenschap, geen gevoel van respect voor de eigen verplichtingen en de rechten van anderen, geen gevoel voor bezit en eigenaarschap. Verstoken zijn van zijn beschaving zou er in het geheel geen menselijk ras zijn, maar een ras van redeloze in menselijke vorm. Het gezin, dat de werkelijke een-

heid is van het menselijke ras en de eerste samenhangende kracht is, die de beschaving mogelijk maakt, dankt zijn bestaan geheel en alleen aan het huwelijk. Indien er geen huwelijk is, kan er geen familie zijn, geen banden van verwantschap, geen macht die de verschillende elementen van de mensheid verbindt en diens gevolg geen beschaving. Het is door de familie dat de mensheid bijeen gehouden en de beschaving mogelijk gemaakt wordt.

Gevoelens van liefde en dienstbaarheid ontwikkeld door het huwelijk

Het instituut van het huwelijk is in zeer grote mate tevens verantwoordelijk voor de ontwikkeling van die gevoelens van liefde en dienstbaarheid, die vandaag de dag de trots der mensheid zijn. De wederzijdse liefde van echtgenoot en echtgenote - een liefde die niet gegrond is op oppervlakkige hartstocht, maar op een levenslange verbintenis - en de daaruit voortvloeiende ouderliefde voor de nakomelingschap - leidt tot een zeer hoge ontwikkeling van de liefde van de mens voor de mens als zodanig, hetgeen op zichzelf leidt tot de belangeloze dienstbaarheid aan de mensheid. In de Heilige Koran wordt deze liefde beschreven als een teken van Allah: "En één van Zijn tekenen is dat Hij partners voor u schiep uit uzelf, zodat u gemoedrust in hen vinden kunt en Hij plaatst liefde en medelijden tussen u" (30: 21). De natuurlijke geneigdheid van de man tot de vrouw en van de vrouw tot de man komt tot bloei door het huwelijk en wordt ontwikkeld tot: ten eerste, een liefde voor de kinderen, dan een liefde voor de gehele mensheid. Het huis of het gezin is in feite het eerste oefenterrein van liefde en dienstbaarheid. Hier put een man werkelijk genoeg uit de dienstbaarheid aan de mensheid en wordt het gevoel van dienstbaarheid aldus geleidelijk ontwikkeld en verruimd. Het is in feite een oefenterrein voor iedere soort zedelijkheid, aangezien een mens in huis begint te leren besef te hebben van zijn eigen verplichtingen en verantwoordelijkheden, respect te hebben voor de rechten van anderen en boven alles, een waar genoegen te putten uit het lijden omwille van anderen. De Heilige Profeet zou hebben gezegd: "De beste onder u is degene die zijn vrouw het best behandelt."

Het huwelijk en de "vrije liefde"

Het Westen neigt ongetwijfeld meer en meer tot "vrije liefde" in plaats van het huwelijk, maar "vrije liefde" zal zeker de ondergang blijken te zijn van de Europese beschaving. Het huwelijk wordt afgedankt, niet vanwege enige wezenlijke tekortkoming daarin, maar gewoon omdat het bepaalde verantwoordelijkheden tot gevolg heeft voor beide partijen van het huwelijksverbond, en het zijn in feite deze verantwoordelijkheden waaraan men zich onttrekt door het huwelijk te vermijden. Het huwelijk versterkt zonder twijfel de banden van de natuurlijke liefde van de twee partners, maar vereist ook dat zij in elkaars zorgen en verdriet delen; aangezien het menselijke leven zowel zijn zorgen en verdriet heeft, als zijn genoegens.

"Vrije liefde" maakt elk van de partners uiterst zelfzuchtig, omdat, terwijl de man en de vrouw elkaars partner worden in geluk, het elk van hen vrij staat de ander, veronachtzaamd in zijn of haar verdriet, achter te laten. Het huwelijk maakt de twee partners gezamenlijk verantwoordelijk voor het welzijn van de kinderen, maar bij "vrije liefde" wordt óf het voortbrengen van kinderen geheel vermeden en op deze wijze het doel, dat de natuur beoogt met de vereniging van man en vrouw, verijdeld, óf kunnen de kinderen, wanneer een van de ouders genoeg heeft van de ander, zonder bescherming worden achtergelaten. Het instituut 'huwelijk' wordt in alle landen en bij alle volkeren aangetroffen, is in ieder tijdperk gedurende duizenden jaren toegepast en heeft, over het geheel genomen, een effect gehad op de vooruitgang en het welzijn van de mensheid. "Vrije liefde" zou, indien zij gedurende een halve eeuw op zo grote schaal werd toegepast, óf geheel een eind maken aan het menselijke ras, óf een zodanige chaos in de gemeenschap aanrichten, die zelfs de grondslagen daarvan zou verwoesten. Het kan enkele onverantwoordelijke, zelfzuchtige mensen, die de slaven zijn van hun hartstochten, van pas komen die abrupt tot een eind kan komen door een gril van één van de partners, en het kan geen enkel nuttig doel dienen voor de mensheid in het algemeen.

WETTELIJKE ONBEKWAAMHEDEN

Mut'ah of het niet toestaan van het tijdelijk huwelijk

Vóór de Islam werd een huwelijk voor een vastgestelde periode erkend. Het stond bekend onder de naam *mut'ah*, hetgeen betekent: iets benutten of genieten van iets. Door de voor - islamitische Arabieren werden naast het tijdelijke huwelijk, nog vier andere soorten van vereniging van man en vrouw erkend. De eerste hiervan was de blijvende huwelijksband, die in een gewijzigde vorm door de Islam werd erkend. De andere drie vormen maakten slechts overspel in de één of andere vorm wettig en de Islam erkende geen van ze, noch heeft een moeslim op enige tijdstip zijn toevlucht genomen tot een dergelijke praktijk. Het tijdelijk huwelijk berustte op een andere grondslag en de hervorming in deze aangelegenheid werd geleidelijk tot stand gebracht. Recentelijk heeft het idee weerklank gevonden bij de westerse geest, die bij wijze van proefneming, in het tijdelijk huwelijk een middel zoekt tegen de onbuigzaamheid van de christelijke huwelijkswetten. De Islam verwierp echter het idee van tijdelijkheid in het huwelijk, omdat het de deur tot losbandige betrekkingen van de seksen opent en geen enkele verantwoordelijkheid tot gevolg heeft voor de vader ten aanzien van de zorg en de opvoeding van de kinderen, die tezamen met de moeder, op deze wijze geheel behoeftig kunnen worden achtergelaten. Er kunnen zich gelegenheden voordoen voor het ontbinden van een blijvend huwelijk en zo lang de menselijke aard is zoals hij is zullen die zich blijven voordoen, maar het middel daartegen is de echtscheiding en niet het tijdelijk huwelijk. Op het moment dat het denkbeeld van tijdelijkheid binnen het huwelijk wordt ingevoerd, verliest het geheel zijn heiligheid en worden alle verantwoordelijkheden die daaruit voortvloeien, terzijde gelegd. Volgens de Heilige Koran is de vereniging van de twee seksen slechts wettig, vanwege de aanvaarding van de verantwoordelijkheden die daaruit voortvloeien en is het idee van een tijdelijk huwelijk daarmee niet in overeenstemming. Een vereniging van de twee seksen met aanvaarding van de daaruit voortvloeiende verantwoordelijkheden wordt *ishan* (huwelijk) genoemd en zonder een dergelijke aanvaarding wordt het *safah* (ontucht) genoemd en de Heilige Koran staat het eerste toe, terwijl hij het tweede verbiedt (4: 24).

De verboden m.b.t. het trouwen

De Heilige Koran verbiedt bepaalde huwelijksbetrekkingen: “Verboden voor u zijn uw moeders, dochters, zusters, uw tantes van vaders kant, uw tantes van moeders kant, de dochters van uw broers, de dochters van uw zusters, uw moeders die u gezoogd hebben, uw pleegzusters, de moeders van uw vrouwen, uw stiefdochters die onder uw voogdijschap staan, geboren uit de vrouwen tot wie u bent ingegaan - maar indien u niet tot hen bent ingegaan, berust er geen schuld op u - de vrouwen van uw zoons die afkomstig zijn van uw eigen lendenen, en het is u verboden twee zusters tezamen te hebben, behalve hetgeen reeds voorbijgegaan is” (4: 23).

Men zal zien dat deze verboden óf uit bloedverwantschap voortkomen, zoals in het geval van de moeder, dochter, zuster, broers dochters, zusters dochter, vaders zuster en moeders zuster; óf uit het gebruik van zoogmoeders, zoals in het geval van de pleegmoeder en pleegzuster; óf uit verwantschap, zoals in het geval van de moeder van de vrouw, de dochter van de vrouw en de vrouw van de zoon.

Huwelijksbetrekkingen tussen moeslims en niet-moeslims

De enige andere grond waarop het huwelijk verboden wordt in de Heilige Koran is *shirk* (afgoderij). “En huw de afgodendienaressen niet tot zij geloven, en zeker is een gelovige dienstmaagd beter dan een afgodendienares, ofschoon zij u zou behagen; en geef geen (gelovige) vrouwen ten huwelijk aan afgodendienaars tot zij geloven en waarlijk een gelovige slaaf is beter dan een afgodendienaar, ofschoon hij u zou behagen” (2: 221). Tezamen hiermee is het noodzakelijk een ander vers te lezen, dat het huwelijk met vrouwen, die één van de geopenbaarde godsdiensten belijden, toestaat: “Vandaag zijn u alle goede dingen toegestaan, en het voedsel van degenen aan wie het Boek gegeven is, is wettig voor u en uw voedsel is wettig voor hen; en zij die kuis zijn onder de gelovige vrouwen en zij die kuis zijn onder degenen, aan wie vóór u het Boek gegeven is (zijn wettig voor u), wanneer u hen hun bruidsschatten gegeven hebt, hen d.m.v. het huwelijk neemt, geen ontucht pleegt met hen, noch hen in het geheim als

minnares neemt'' (5: 5). Het is hier duidelijk dat, terwijl er een duidelijk verbod is afgodendienaars of dienaressen te trouwen, er een uitdrukkelijke toestemming is vrouwen te huwen, die een geopenbaarde godsdienst belijden (*Ahl al-Kitab*). En aangezien de Heilige Koran verklaart dat de openbaring aan alle volkeren van de wereld werd geschonken (35: 34), is het wettig voor een moeslim een vrouw te trouwen, behorende tot elk ander volk dat een geopenbaarde godsdienst volgt. De christenen, de joden, de vuuraanbidders, de boeddhisten en de hindoes vallen allen onder deze categorie.

Er kan hier worden opgemerkt, dat terwijl er een nadrukkelijke vermelding is van een moeslimman die een niet-moeslimse vrouw huwt, die een geopenbaarde godsdienst belijdt, er geen vermelding is van de wettigheid of onwettigheid van een huwelijk tussen een moeslimvrouw en een niet-moeslimse man. Louter het feit echter dat de Heilige Koran wel van het één maar niet van het ander spreekt, is voldoende om aan te tonen dat een huwelijk tussen een moeslimvrouw en een niet-moeslimse man niet is toegestaan.

Een huwelijk dat anderszins wettig is, kan onwettig zijn omdat het niet voldoet aan een vereiste van de wet. Bijvoorbeeld, de gescheiden vrouw en de weduwe moeten beiden de *'iddah*, een wachtperiode in acht nemen en het huwelijk binnen deze periode is onwettig. Een vrouw die driemaal is gescheiden wordt niet toegestaan haar eerste echtgenoot te hertrouwen. Aangezien van de zwangere vrouw vereist wordt de *'iddah* in acht te nemen tot de bevalling (65: 4), is het huwelijk gedurende de zwangerschap niet toegestaan.

De voorbereidende maatregelen tot het huwelijk

Het feit alleen al dat het huwelijk in de Islam gezien wordt als een verbond, toont aan dat beide partijen zich vóór het huwelijk ervan moeten overtuigen, dat ieder van hen in de ander een gewenste partner voor het leven zal hebben. De Heilige Koran schrijft nadrukkelijk voor: "Huw vrouwen die u geschikt lijken (*ma taba la-kum*)" (4: 3). Van de Heilige Profeet wordt verteld hiertoe een gebod te hebben gegeven: "Wanneer een van u een vrouw een huwelijksaanzoek doet, dan behoort hij, indien hij dat kan, te kijken naar hetgeen hem ertoe aantrekt haar te huwen."

De Hadies haalt het geval aan van een man, die naar de Profeet toekwam en zei dat hij een Ansarvrouw zou trouwen, waarop de Heilige Profeet tot hem zei, 'Heeft u naar haar gekeken?' Toen hij ontkenkend antwoordde, zei de Profeet 'Ga en bekijk haar dan.' In een andere hadies wordt vermeld dat toen Mughirah Ibn Shu'bah een vrouw een huwelijksaanzoek deed, de Heilige Profeet hem vroeg of hij haar gezien had; en na zijn ontkenkend antwoord hem dringend verzocht haar te zien, omdat "het waarschijnlijk een grotere liefde en overeenstemming tussen hen zou teweegbrengen." De rechtsgeleerden zijn het bijna allen eens over de *istihbab* (goedkeuring) van het kijken naar de vrouw die men van plan is te trouwen. En daar het verbond van kracht wordt door de instemming van beide partijen; de man en de vrouw, en één van hen nadrukkelijk verteld wordt zich te overtuigen van de ander door naar haar te kijken, schijnt het dat de vrouw hetzelfde recht heeft zich te overtuigen alvorens in te stemmen. De instemming van zowel de man als de vrouw is onontbeerlijk voor het huwelijk en de Heilige Koran schrijft nadrukkelijk voor dat de twee het eens moeten zijn: "Weerhoud hen er niet van hun echtgenoten te huwen, wanneer zij onderling op een wettige manier overeenstemmen" (2: 232). In dit opzicht echter, zal er veel afhangen van de gebruiken die heersen onder een volk, en genoegdoening kan óf persoonlijk, óf door vrouwelijke familieleden worden verkregen, zoals over het algemeen het geval is in het oosten.

Het huwelijksaanzoek

Wanneer een man die wil trouwen, een vrouw goed genoeg vindt, doet hij de vrouw in kwestie zelf een huwelijksaanzoek of aan haar ouders of voogden. Wanneer een man een vrouw een huwelijksaanzoek heeft gedaan, is het anderen verboden een aanzoek te doen aan dezelfde vrouw, totdat de eerste huwelijkskandidaat de zaak heeft opgegeven, of is afgewezen. Een vrouw mag ook een huwelijksaanzoek doen aan een man, net zoals een man voor zijn dochter of zuster een man een huwelijksaanzoek mag doen; in het algemeen is het echter de man die het aanzoek doet. Wanneer men instemt met het huwelijksaanzoek, wordt het een verloving en gewoonlijk laat men enige tijd verstrijken alvorens het huwelijk te voltrekken. Deze periode staat partijen toe elkaar verder te bestuderen, zodat indien er iets ongewenst in de vereniging zou zijn, de verloving door elk van de twee partijen kan worden verbroken. Pas na de voltrekking van het huwelijk zijn de twee partijen aan elkaar gebonden.,

De huwbare leeftijd

In de islamitische wetgeving is geen precieze leeftijd bepaald voor het huwelijk; in feite zou er, met het verschil in klimatologische omstandigheden, een verschil te zien zijn aangaande de huwbare leeftijd in de verschillende landen. Maar de Heilige Koran spreekt wel over een huwbare leeftijd, die hij gelijkstelt met de leeftijd van meerderjarigheid: "En bekrachtig de wezen tot zij de huwbare leeftijd hebben bereikt" (4: 6). De huwbare leeftijd en de meerderjarigheid van het verstand worden gelijkgesteld aan de volle wasdom of de leeftijd van meerderjarigheid in dit vers. En aangezien het huwelijk een verbond is, waarmee afhankelijk van de persoonlijke smaak wordt ingestemd, en daar deze dienst door niemand kan worden vervuld, behalve door de partij, die het verdrag sluit, is het duidelijk dat de huwbare leeftijd de leeftijd van meerderjarigheid is, wanneer iemand in staat is zijn keuze inzake seksuele voorkeur of afkeer uit te oefenen. Een man of een vrouw, die de puberteit nog niet bereikt heeft, is niet in staat zijn of haar keus in seksuele aangelegenheden te doen gelden, en ook niet in staat te beslissen, of hij of zij van een bepaalde vrouw of man als

echtgenote of echtgenoot zal houden of niet. Het is waar dat de *Fiqh*, in navolging van de algemene wet inzake verdragen, de wettigheid van de instemming van een voogd namens zijn pupil in het geval van een huwelijkscontract erkent, maar er bestaat geen geboekstaafd geval, dat aantoont dat het huwelijk van een minderjarige door middel van zijn of haar voogd werd toegestaan door de Heilige Profeet, nadat de details van de wet aan hem waren geopenbaard te Medina.

Wezenlijke bestanddelen van het contract

Het huwelijk wordt een *mithaq* (verbond) genoemd in de Heilige Koran, een verbond tussen de echtgenoot en de echtgenote: “En hoe kunt u het aannemen (d.i. de bruidsschat), wanneer één van u reeds tot de ander is ingegaan en zij met u een vast verbond gesloten hebben?” (4: 21). Het huwelijkscontract wordt aangegaan door middel van wederzijdse instemming, tot uitdrukking gebracht door de twee partijen, de echtgenoot en de echtgenote, in de aanwezigheid van getuigen, en dat is het enige, wat onontbeerlijk is. Deze wederzijdse instemming wordt in technische zin *ijab* (bevestiging of verklaring) genoemd en *qubul* (aanvaarding of instemming). Het huwelijk wordt voltrokken door het uitspreken van de wederzijdse instemming in tegenwoordigheid van getuigen, maar het was een gebruik van de Profeet een *khutbah* (preek) te houden, voordat de huwelijksvoltrekking werd verricht, om het huwelijk het karakter van een heilig verbond te geven. Er moet volgens de Heilige Koran ook een bruidsschat (*mahr*) afgesproken worden met de vrouw, maar het huwelijk is geldig, zelfs indien de *mahr* niet vermeld wordt, of zelfs indien er geen overeenstemming is over het bedrag van de *mahr*. De bewoordingen van wederzijdse instemming kunnen door de twee partijen tot elkaar gericht worden, maar in het algemeen is het de Imam die de *khutbah* houdt, die aan elk der partijen het voorstel doet, waarna de laatstgenoemden hun instemming daarmee betuigen.

De *mahr* of het huwelijksgeschenk

De *mahr* of bruidsschat staat wat betreft de belangrijkheid, op de tweede plaats in het huwelijk. Het woord *ajr* of *saduqah* wordt in de

Heilige Koran gebruikt, terwijl het woord *mahr* in de Hadies gebezigd wordt om daarmee de bruidsschat of het huwelijksge Geschenk aan te duiden. Volgens de Heilige Koran wordt de *mahr* als een vrijwillige Geschenk gegeven door de echtgenoot aan de vrouw, ten tijde van het sluiten van het huwelijk: “En geef de vrouwen hun bruidsschatten als een vrijwillig Geschenk” (4: 4). De betaling van de *mahr* van de kant van de echtgenoot is een erkenning van de onafhankelijkheid van de vrouw, aangezien zij onmiddellijk na haar huwelijk de bezitster wordt van eigendom, ofschoon zij daarvoor misschien niets heeft bezeten. Het afspreken van een bruidsschat met de vrouw bij het huwelijk, is verplicht: “En buiten deze, zijn alle vrouwen wettig voor u, mits u hen tracht te verkrijgen met uw bezit, terwijl u hen huwt en geen ontucht met hen pleegt. Dan, wat betreft degenen waarmee u uw nut doet (door te trouwen): geef hen hun bruidsschatten zoals vastgesteld”(4: 24).

Hieruit zou blijken dat de Heilige Profeet de betaling van de bruidsschat noodzakelijk acht ten tijde van het huwelijk. De Hadies voeren tot dezelfde gevolgtrekking. De betaling van de bruidsschat was noodzakelijk, ook al was het misschien een zeer kleine som. In uitzonderlijke gevallen is het huwelijk wettig, ofschoon het bedrag van de *mahr* niet nader is bepaald, maar het is verplicht en moet dan achteraf worden betaald. In dit geval zal het bedrag van de bruidsschat afhangen van de omstandigheden van de echtgenoot en de positie van de echtgenote. De Heilige Koran maakt dit duidelijk door te eisen, dat de voorziening voor de echtgenote afhankelijk is van de omstandigheden van de echtgenoot, “de welgestelde overeenkomstig zijn middelen en degene, die het niet breed heeft, overeenkomstig zijn middelen” (2: 236).

Er zijn geen beperkingen opgelegd aan het bedrag van de *mahr*. De in de Heilige Koran gebezigde woorden tonen aan dat elk bedrag als bruidsschat kan worden bepaald met de vrouw: “En u heeft één van hen een hoopje goud gegeven” (4: 20). Er is dus geen maximum- of minimumbedrag voorgeschreven. De Heilige Profeet betaalde verscheidene bedragen aan zijn vrouwen, in één geval, toen de Negus (keizer van Abessynië) een bedrag betaalde aan Umm Habibah (Abu Sufyans dochter), die toen in Abessynië verbleef waar het huwelijk plaatsvond, ging het om vierduizend dirhams, terwijl in het geval van

de andere vrouwen om ongeveer vijfhonderd dirhams ging. De *mahr* van zijn dochter Fatima bedroeg vierhonderd dirhams. Het laagste bedrag in de Hadies vermeld is een ring van ijzer. Een man die zelfs dat niet kon opbrengen, moest zijn vrouw de Heilige Koran onderwijzen. In sommige Hadies worden ook twee handen vol meel of dadel genoemd. Het bedrag aan bruidsschat mag echter op ieder moment na het huwelijk worden verminderd of vermeerderd, met wederzijdse instemming van de echtgenoot en de echtgenote; en dit wordt duidelijk neergelegd in de Heilige Koran: "Dan, wat betreft degenen, waarmee u uw nut doet (door te trouwen): geef hen hun bruidsschatten zoals vastgesteld; en er berust geen schuld op u over hetgeen u wederzijds overeenkomt na hetgeen aan bruidsschat is vastgesteld" (4: 24).

Openbaarheid van het huwelijk

Wanneer de Heilige Koran het heeft over het huwelijk, sluit hij tegelijkertijd heimelijke seksuele betrekkingen uit: "Huw hen, pleeg geen ontucht met hen en neem hen noch als minnaressen in het geheim" (4: 24,25: 5: 5). Dus is zijn openbaarheid datgene wat feitelijk het huwelijk van ontucht en heimelijke betrekkingen onderscheidt. De wederzijdse instemming van de twee partijen om als man en vrouw te leven, maakt nog geen huwelijk, tenzij die instemming publiekelijk en in aanwezigheid van getuigen wordt uitgesproken. Een wezenlijk kenmerk van het Islamitische huwelijk is daarom de bekendmaking van het nieuws door bij voorkeur op één plaats bijeen te komen. Er zijn Hadies die aantonen dat het huwelijk publiekelijk bekend moet worden gemaakt, zelfs door het slaan van trommen. Met dezelfde bedoeling voor ogen wordt muziek bij huwelijksbijeenkomsten toege- staan.

De khutbah

Het houden van een preek vóór de afkondiging van het huwelijk is een andere factor, die het huwelijk bekendheid bezorgt en tegelijkertijd de dubbele bedoeling dient het een heilig karakter te geven en het te maken tot een gelegenheid om de gemeenschap op te voeden.

Wanneer de vrienden en familieleden van beide partijen zijn bijeengekomen, wordt er vóór het afkondigen van het huwelijk zelf door iemand uit de groep of door de Imam, een preek gehouden. Die preek begint met *tashahhud*, hetgeen als volgt luidt:

Al-hamdu li-lláhi nahma-du-hú
wa nasta'ini-hú wa nastaghfiru-
hú wa na'udhu bi-lláhi min
shurúri anfusi-ná wa min sayyi'
ati a máli-ná, man yadhi-hi-lláhu
fa-lá mudzilla la-hú, wa man
yudzilil fa-lá hádiya la-hú, wa
ashhadu an lá iláha ill-Alláhu wa
asshadu anna Muhammad-an
'abdu-hú wa rasúlu-hú.

Alle lof komt toe aan Allah; wij prijzen Hem, en wij smeken Hem om hulp en wij vragen om Zijn bescherming en wij zoeken onze toevlucht bij Allah tegen de kwalen van onze zielen en tegen het kwaad van onze daden; wie Allah ook leiding geeft, er is niemand die hem op het verkeerde pad kan brengen, en wie Allah in dwaling achterlaat, er is niemand om hem te leiden; en ik getuig ervan dat er geen God is behalve Allah en dat Muhammad Zijn dienaar en Zijn boodschapper is.

Na de *tashahhud* nam de Heilige Profeet de volgende drie verzen van de Heilige Koran als zijn tekst:

yá ayyuha-lladhi'na áma-nu-ttaqu-
llaha haqqa tuqati-hí wa lá
tamú-tunna illá wa antum Musli-
-múm (3: 101).

O gij, die gelooft! Wees voorzichtig met uw plicht jegens Allah, met de zorg die aan Hem verschuldigd is en sterf niet, tenzij u een moeslim bent.

ya-ayyuha-n-násu-t-taqú Rabba-
kumu-lladhi' khalaqa-kum min
nafs-in wahidat-in wa khalaqa
min-há zauja-há wa baththa min-
humá rijál-an kathíř-an wa nisá'a;
wa-ttaqu-lláha-lladhi' tasá'alúna
bi-hí wa-l-arhám; inn-Alláha kána
'alai-kum raqibá (4: 1).

O mensen! Wees voorzichtig met uw plicht jegens uw Heer, Die u schiep uit een enkel wezen en uit hetzelfde zijn levensgezellen schiep, en uit deze twee vele mannen en vrouwen schiep; en wees zorgvuldig met uw plicht jegens Allah, bij Wie u van elkaar

yá-ayyuha-lladhíña amanu-ttaqu-
llaha wa qúlú qaul-an sadíd-an
yuslih la-kum a'mála-kum wa
yaghfir la-kum dhunuba-kum wa
man yuti'i-lláha wa rasúla-hú
fa-qad fáza fauz-an 'azimá
(33: 70,71).

uw rechten vraagt en jegens de
banden van verwantschap; waar-
lijk, Allah waakt over u.

O, gij die gelooft! Wees voor-
zichtig met uw plicht jegens Al-
lah en spreek eerlijke woorden;
Hij zal uw daden in een goede
staat brengen voor u, en u uw
tekortkomingen vergeven. en wie
ook Allah en Zijn boodschapper
gehoorzaamt, hij zal inderdaad
een machtig succes bereiken.

De preek moet natuurlijk uitweiden over deze verzen en aan het publiek de wederzijdse rechten en plichten uiteenzetten van de echtgenoot en de echtgenote. Tegen het eind van de preek wordt dan verkondigd dat zo en zo'n man en zo en zo'n vrouw elkaar als echtgenoot en echtgenote hebben aangenomen en ook de bruidsschat wordt op dat tijdstip bekendgemaakt. De man en de vrouw wordt dan gevraagd of zij deze nieuwe verwantschap accepteren en bij een bevestigend antwoord wordt de eigenlijke huwelijksceremonie beëindigd. Na het uitspreken van de instemming door beide partijen, heft het gehele publiek de handen en bidt om de zegen van Allah voor het pas getrouwde paar. Meestal worden er enige dadels of (zoete) gebakjes rondgedeeld, alvorens het publiek uiteengaat. Een huwelijksvoltrekking wordt gevolgd door een feest genaamd *walimah*.

De voorgedij in het huwelijk

Terwijl de hoofdzaak bij het huwelijk, volgens de Islam, de instemming van de twee partijen is, nadat zij zich omtrent elkaar ervan hebben overtuigd om blijvend samen te wonen als man en vrouw en hun respectieve verantwoordelijkheden en verplichtingen in de gehuwde staat te aanvaarden, volgt uit de aard van de zaak, dat het huwelijksverdrag vereist dat de partijen die het contract aangaan, de puberteit en de leeftijd van wijsheid moeten hebben bereikt. De Heilige Koran

is reeds geciteerd op dit punt en ook de *Fiqh* erkent dit beginsel. Aldus behoren volgens de *Fatáwa 'Alamgīrī* "tot de voorwaarden die vereist zijn voor de geldigheid van een huwelijkscontract, begrip (*'aql*), puberteit (*bulughah*) en vrijheid (*hurriyyah*) in de partijen die het verdrag sluiten." Er wordt echter wel een onderscheid gemaakt tussen een minderjarige, met goede verstandelijk vermogens en één die niet als zodanig begiftigd is. Een huwelijk door de laatstgenoemde aangegaan, wordt erkend als ongeldig, terwijl de ongeldigheid van een huwelijk, aangegaan door de eerstgenoemde, kan worden opgeheven door de instemming van diens voogd. Betreffende degenen, die de meerderjarigheid hebben bereikt, bestaat er geen verschil van opvatting in het geval van de man, die zijn instemming met het huwelijk zonder de goedkeuring van een voogd geven kan, maar er bestaat wel enig verschil van opvatting in het geval van de vrouw, of zij een dergelijke instemming wel kan geven, zonder de goedkeuring van haar vader of voogd. Het Hanafi-standpunt m.b.t. de Islamitische wet beantwoordt deze vraag bevestigend: "Het huwelijkscontract van een vrije vrouw, die de meerderjarigheid heeft bereikt en die begiftigd is met verstand, is met haar eigen instemming reeds compleet, of zij een maagd is of reeds eerder getrouwd was, al is het contract niet bevestigd door haar voogd." Het standpunt van de Sji'iten is precies hetzelfde: "Voor het huwelijk van een wijze vrouw (*ráshidah*, ofwel iemand die volwassen is), is geen voogd vereist." Zowel Malik als Sháfi'i houden vast aan het standpunt, dat de instemming van de voogd onontbeerlijk is. Bukhári neigt naar hetzelfde standpunt als dat van Málik en Sháfi'i, terwijl het opschrift van één van zijn hoofdstukken luidt, "Wie zegt dat er geen sprake is van een huwelijk, behalve met de instemming van een voogd?", ofschoon hij hieraan voegt: "De vader of elke andere voogd kan een maagd of iemand die eerder getrouwd is geweest, niet zonder haar toestemming ten huwelijk geven." Tegelijkertijd breidt hij de betekenis van het woord 'voogd' uit, door te zeggen dat "de koning een voogd is" en onder deze kop haalt hij het geval aan van een vrouw, die naar de Profeet toekwam en zich opgaf om te trouwen, waarna zij terstond en ter plekke in de echt verbonden werd met iemand, die vanwege zijn armoede niet eens een bruidsschat voor haar kon afspreken. Of zij nu wel of niet een natuurlijke voogd had (vader of ander familielid) is

niet duidelijk. Er worden echter enkele Koranische verzen aangehaald, die het niet nadrukkelijk hebben over een voogd. Dus: "En wanneer u zich laat scheiden van vrouwen en zij hun wachtperiode hebben beëindigd, weerhoudt hen er dan niet van hun echtgenoten te huwen, wanneer zij onderling op wettige wijze zijn overeengekomen" (2: 232). Hieruit wordt waarschijnlijk geconcludeerd dat het verbod vrouwen ervan te weerhouden hun echtgenoten, die zich van hen hebben laten scheiden, te trouwen, een recht van de voogd vóóronderstelt.

Voorwaarden die ten tijde van het huwelijk zijn opgelegd

Het is gewettigd ten tijde van het huwelijk voorwaarden op te leggen en te accepteren die niet onwettig zijn, en de partijen zijn aan dergelijke voorwaarden gebonden. De Heilige Profeet zou hebben gezegd: "Van alle voorwaarden, die u kan vervullen, hebben de voorwaarden waardoor de seksuele vereniging gewettigd wordt, het meeste recht op vervulling." Onwettige voorwaarden zijn die, welke in strijd zijn met de wetten van de Islam of met de openbare zeden. Bijvoorbeeld, dat de echtgenote het recht zal hebben onzedelijke plaatsen te bezoeken of dat zij geen recht zal hebben op een bruidsschat of alimentatie, of dat de vrouw en de man niet van elkaar zullen erven. Indien een dergelijke voorwaarde zou worden opgelegd, is de voorwaarde nietig, terwijl het huwelijk geldig is. Voorbeelden van wettige voorwaarden zijn, dat de vrouw niet zal worden gedwongen haar *dar* (echterlijke woning) te verlaten, dat de man staande het eerste huwelijk geen tweede huwelijk zal aangaan, dat de man en de vrouw of één van hen in een nader omschreven woonplaats zal leven, dat een bepaald deel van de bruidsschat onmiddellijk zal worden betaald en het resterende deel bij de dood of bij echtscheiding, dat de man de vrouw een bepaald bedrag zal betalen bij wijze van alimentatie, dat hij haar niet ervan zal weerhouden bezoek te ontvangen van haar familieleden, dat de vrouw het recht op echtscheiding zal hebben vanwege een nader omschreven reden of vanwege iedere redelijke oorzaak, enzovoort.

Polygamie

In de regel erkent de Islam slechts de vereniging van één man en één vrouw als een geldige vorm van het huwelijk. Onder buitengewone omstandigheden staat hij de man meer dan één vrouw toe, maar staat de vrouw niet toe meer dan één echtgenoot te hebben. Terwijl een getrouwde vrouw dus geen geldig huwelijk kan sluiten, kan een getrouwde man dat wel. Het is niet moeilijk dit onderscheid te begrijpen, indien de natuurlijke plichten van man en vrouw t.a.v. het behoud en de opvoeding van de menselijke soort voor ogen gehouden worden. De natuur heeft de plichten van man en vrouw zodanig verdeeld in dit opzicht, dat terwijl één man kinderen bij meer dan één vrouw kan verwekken, één vrouw slechts van één man kinderen kan hebben. Dientengevolge heeft de polyandrie geen denkbaar nut voor de mens, terwijl de polygamie soms een ondersteuning kan zijn voor het welzijn van de gemeenschap en het behoud van het menselijk ras.

Polygamie is een uitzondering

Men dient in de eerste plaats te bedenken, dat polygamie in de Islam slechts is toegestaan bij wijze van uitzondering. Dit wordt nadrukkelijk in de Heilige Koran verklaard: "En indien u vreest de wezen niet billijk te kunnen behandelen, huw dan de vrouwen die u geschikt lijken, twee en drie en vier van hen; maar indien u vreest geen recht te zullen doen wedervaren (tussen hen), huw dan slechts één" (4: 3), Dit is de enige passage in de Heilige Koran, waarin polygamie ter sprake komt en men zal zien dat zij niet wordt voorgeschreven; de Heilige Koran staat haar slechts toe en zelfs dan voorwaardelijk. Alvorens wij de betekenis van dit vers in beschouwing nemen, moet duidelijk worden gemaakt dat polygamie hier alleen maar wordt toegestaan, wanneer er sprake is van wezen die verzorgd moeten worden en er gevreesd wordt dat zij niet rechtvaardig zullen worden behandeld. Deze voorwaarde heeft meer betrekking op het welzijn van de gemeenschap dan op de behoeften van het individu.

De betekenis van dit vers wordt verder uiteengezet in vers 4: 127: "En zij vragen u om een beslissing over de vrouwen. Zeg, Allah maakt u Zijn besluit omtrent hen bekend en hetgeen u is voorgedra-

gen in het Boek omtrent de wezen van de vrouwen, aan wie u niet geeft, wat voor hen vastgesteld is - en u bent niet geneigd hen te trouwen - noch aan de zwakken onder de kinderen, dat u de wezen rechtvaardig behoort te behandelen.” De verwijzing “hetgeen is voorgedragen in het Boek” is, zoals algemeen erkend wordt, naar 3:4, En de verwijzing in “aan wie u niet geeft wat voor hen is vastgesteld, noch aan de zwakken onder de kinderen” is naar het Arabisch gebruik, volgens welk vrouwen en minderjarige kinderen geen deel kregen van de erfenis; omdat het erkende gebruik was, dat alleen hij, die een paard kon berijden en te velde kon trekken tegen de vijand, kon erven. De toestand was daarom deze, dat wanneer een weduwe achterbleef met wezen die zij moest grootbrengen, zij en haar kinderen geen aandeel kregen van de erfenis, en dat de mensen niet geneigd waren weduwen, die kinderen hadden, te huwen. In 4:3 heeft de Heilige Koran daarom voorgeschreven, indien u anderszins niet rechtvaardig kunt zijn tegen wezen, de moeders van zulke wezens te huwen, zodat u op deze wijze in hun welzijn belang kan stellen en voor dit doel is het u toegestaan andere huwelijken aan te gaan.

Een beschouwing van de geschiedkundige omstandigheden van de tijd, toen dit hoofdstuk werd geopenbaard, bevestigt deze conclusie. Het was een tijd toen de moeslims gedwongen werden onophoudelijk oorlog te voeren tegen een vijand die erop uit was hen uit te roeien. De kostwinners moesten allen te velde trekken tegen de vijanden en velen waren gevallen in de ongelijke veldslagen, die door de kleine groep moeslims tegen overweldigende legermachten geleverd werden. Vrouwen waren hun lieve echtgenoten kwijt en jonge kinderen hun liefhebbende vaders en voor deze weduwen en wezen moest er gezorgd worden. Indien zij waren overgelaten aan de genade van de omstandigheden, zouden zij zijn omgekomen en zou de gemeenschap in zo'n mate zijn verzwakt, dat het onmogelijk zou zijn geweest de strijd om het bestaan vol te houden. Onder deze omstandigheden werd het vierde hoofdstuk geopenbaard, waarbij het nemen van meer dan één vrouw werd toegestaan, zodat de weduwen en de wezen bescherming konden vinden. Indien u vreest, aldus de openbaring, dat u niet in staat zult zijn recht te doen wedervaren aan de wezen, huu dan ten hoogste vier vrouwen (de moeders van de wezen), maar alleen op voorwaarde dat u tegen hen allen rechtvaardig bent. Dat hier

met 'vrouwen' 'de moeders van wezen' bedoeld worden, wordt duidelijk gemaakt door 4:127, zoals reeds is aangetoond.

Er kan worden gesteld dat er ook andere regelingen konden worden getroffen voor het onderhouden van de weduwen en wezen. Maar op geen enkele andere wijze kon hen een gezinsleven worden gegeven en het gezinsleven is de ware bron, waaruit al die goede eigenschappen van liefde en genegenheid voortkomen, die de grootste voordelen zijn van het sociale leven en de beschaving. De Islam baseert zijn beschaving op het gezinsleven; en onder buitengewone omstandigheden, wanneer de monogamie erin tekortschiet weduwen en wezen van een tehuis te voorzien, staat hij de polygamie toe om hen dat voordeel te verstrekken. Zelfs indien het maar half zoveel als een tehuis was, dat de vrouwen en de kinderen in een polygaam gezin vonden, dan was het toch beter dan helemaal geen tehuis. Bovendien had een gemeenschap, waarvan de gelederen van strijdende mannen met de dag slonken, er een dringende behoefte aan haar aantallen met alle mogelijke middelen te doen toenemen. Het was dan ook noodzakelijk te voorzien in een tehuis voor de weduwen, zodat zij behulpzaam konden zijn bij het versterken van de numerieke positie van de gemeenschap. Het zedelijke aspect van de vraag is niet de minst belangrijke. De oorlog had de mannelijke bevolking in grote getale doen sneuvelen en het aantal vrouwen overtrof dat van de mannen. Dit overschot zou, indien het niet voorzien was van een tehuis, hebben geleid tot zedelijke verdorvenheid, hetgeen het grootste gevaar is voor een beschaving zoals die van de Islam, die gegrond is op zedelijkheid.

De kwestie van oorlog is niet eigen aan één tijdperk of één land. Het is een vraagstuk dat het geheel der mensheid raakt, voor alle tijden die nog moeten komen. De oorlog is nu eenmaal een bron van verlies van het aantal mannen, terwijl hij een daarop aansluitende toename van het aantal vrouwen teweegbrengt. Er zal naar een oplossing moeten worden gezocht voor het probleem van het teveel aan vrouwen t.o.v. het aantal mannen, door allen die de mensheid goed gezind zijn. De monogamie is ongetwijfeld een juiste levensregel onder normale omstandigheden, maar wanneer abnormale omstandigheden worden teweeggebracht door het teveel aan vrouwen t.o.v. het aantal mannen, schiet de monogamie tekort en alleen door een beperkte po-

lygamie kan deze moeilijkheid worden verholpen. Vandaag de dag staat Europa, onafhankelijk van de oorlog, tegenover dit probleem en een oorlog verergert de ernst daarvan alleen maar. Er kunnen beroepen worden opengesteld voor vrouwen, om hen in staat te stellen de kost te verdienen, en de Islam heeft nooit de deur van welk beroep ook gesloten voor vrouwen. Maar de moeilijkheid van de kwestie is niet het in de kost voorzien, maar het voorzien in een huiselijk leven en dat probleem kan niet worden opgelost zonder polygamie. Hier kan worden toegevoegd dat polygamie in de Islam, zowel in de praktijk als in theorie, een uitzondering is, niet een regel, en als uitzondering is het een middel tegen vele euvelen van de moderne beschaving. Het is niet alleen het overschot van vrouwen t.o.v. het aantal mannen dat polygamie in bepaalde gevallen noodzakelijk maakt, maar er is een verscheidenheid van andere omstandigheden die vereisen dat polygamie onder buitengewone omstandigheden wordt geaccepteerd, niet alleen vanwege het zedelijk maar ook vanwege het lichamelijk welzijn van de gemeenschap. De prostitutie, die toeneemt met het voortschrijden van de beschaving en die als een kankergezwell daarin vreet, met als bijkomend verschijnsel de toename van het aantal onechte kinderen, is praktisch onbekend in landen, waar de polygamie als herstelmaatregel wordt toegestaan. Verder kan worden gesteld dat het instituut 'polygamie', dat door de Islam alleen als herstelmaatregel werd toegestaan, op grote schaal is misbruikt door zinnelijke mensen. Er zijn in elke gemeenschap nu eenmaal mensen die wel ieder instituut zouden misbruiken, hoe noodzakelijk dat ook kan zijn voor de juiste groei van de mensengemeenschap. In landen waar de polygamie niet wordt toegestaan, heeft de zinnelijkheid van de mens wel honderd andere manieren bedacht om lucht te geven aan zijn vleselijke hartstochten en deze zijn een veel grotere vloek voor de gemeenschap dan het misbruik van polygamie. Dat misbruik kan trouwens gemakkelijk verholpen worden door de staat, door het stellen van wettelijke beperkingen aan het toepassen van polygamie, terwijl de staat geheel weerloos is tegen de euvelen, die het gevolg zijn van het geheel afwijzen daarvan.

DE RECHTEN EN PLICHTEN VAN DE ECHTGENOOT EN DE ECHTGENOTE

De wederzijdse betrekking van man en vrouw

Zoals reeds werd gesteld, wordt de wederzijdse betrekking van man en vrouw in de Heilige Koran beschreven als één van de hechtste verbintenissen: "Hij is het, Die u uit een enkel wezen schiep, en uit hetzelfde maakte Hij zijn levensgezellin, zodat hij in haar troost kan vinden" (7:189). Hetzelfde idee wordt elders zeer mooi beschreven in andere bewoordingen: "Zij (uw vrouwen) zijn een kledingstuk voor u en u bent een kledingstuk voor hen" (2:187). De hechtste verbintenis van twee zielen kon niet op een meer gevatte wijze worden beschreven. Toch is de Islam een praktische religie en doet zij niet de ogen dicht voor de harde werkelijkheid van het leven. Zij beschrijft het huis als een eenheid in de grotere organisatie van een volk als geheel, en net zoals er in de grotere nationale organisatie iemand is om in bepaalde gevallen het uiteindelijke gezag uit te oefenen; kan ook de kleinere organisatie van het huis niet worden geleid zonder een soortgelijke regeling. Vandaar dat eerst over de echtgenoot gesproken wordt als te zijn "een heerser over de mensen van het huis" en vervolgens de vrouw beschreven wordt als "een heerser over het huis van haar man en zijn kinderen". Het huis is dus een miniatuurkoninkrijk, waar het gezag door zowel de man als de vrouw wordt uitgeoefend. Maar tenzij één van hen een hoger gezag gegeven wordt, zal er chaos heersen in dit koninkrijk. De reden waarom het hogere gezag aan de mannelijke ouder gegeven wordt, wordt op deze wijze in de Heilige Koran gesteld: "Mannen zijn de onderhouders van vrouwen, omdat Allah enkele van hen anderen deed overtreffen, en omdat zij uitgeven van hun bezit" (4:34). Het betekent dat de echtgenoot voorziet in het onderhoud van de vrouw en ook dat hij de uiteindelijke leiding heeft over de zaken van het huis, op deze wijze gezag uitoefenend over de vrouw, wanneer daaraan behoefte bestaat. Het is de man, aan wie het onderhouden van de familie kan worden toevertrouwd en daarom is hij het, die het hogere gezag in handen moet hebben.

Een verdeling van het werk

De functies van de echtgenoot en de echtgenote zijn geheel verschillend en aan elk van hen worden de taken toevertrouwd die het best geschikt zijn voor zijn of haar natuur. De Heilige Koran zegt dat Allah man en vrouw geschapen heeft om elkaar in bepaalde opzichten te overtreffen. De man overtreft de vrouw voor wat betreft zijn lichaamsbouw en gestel, hetgeen hem in staat stelt zwaardere ontberingen te doorstaan en tegenover grotere gevaren te staan dan het gestel van de vrouw. Aan de andere kant overtreft de vrouw de man in de eigenschappen liefde en genegenheid. De natuur heeft ten behoeve van haar eigen doel, nl. het ondersteunen van de groei van de schepping, de vrouw, zowel onder de mensen als onder de lagere dieren, in veel grotere mate dan de man begiftigd met de eigenschap liefde. Vandaar dat er een natuurlijke verdeling van de hoofdtaken is tussen man en vrouw, die zal moeten worden voortgezet ten behoeve van de vooruitgang van de mensheid. De man is geschikt om de harde strijd van het leven onder ogen te zien vanwege zijn sterker gestel, de vrouw is geschikt om de kinderen op te voeden vanwege het overwicht van de eigenschap liefde in haar. De plicht tot het onderhouden van het gezin is daarom aan de man toevertrouwd en de plicht tot het opvoeden van de kinderen aan de vrouw. En elk van hen is bekleed met gezag, passend voor de taak die aan hem of haar is toevertrouwd. De moderne beschaving is bezig uiteindelijk tot de opvatting te komen, dat de werkelijke vooruitgang van de mensheid een verdeling van de taken vereist en dat terwijl de plicht tot het verdienen van de kost over het algemeen aan de man moet worden overgelaten, de plicht tot het leiden van de huishouding en de opvoeding van de kinderen toekomt aan de vrouw. Vandaar dat er over mannen gesproken wordt als de onderhouders van vrouwen en over vrouwen als bestuursters van het huishouden en de kinderen.

Vrouwen zijn van geen enkele werkzaamheid in de levenssfeer uitgesloten

De verdeling van taken is alleen maar een algemene regel; het betekent niet dat de vrouw geheel is uitgesloten van andere soorten werk-

zaamheden. Een studie van de Hadies-literatuur toont aan dat, niet-tegenstaande haar rechtmatige positie in huis, als opvoedster van de kinderen en bestuurster van het huishouden, de vrouw belang stelde in alle nationale werkzaamheden van de moeslim-gemeenschap. De zorg voor de kinderen weerhield haar er niet van zich te begeven naar de moskee om aan de gezamenlijke gebeden mee te doen, noch was deze zorg een hindernis op haar weg zich te voegen bij de soldaten op het strijdveld, om er een groot aantal taken te verrichten, zoals het dragen van de proviand, het zorgen voor de zieken en gewonden, het verwijderen van de gewonden en gesneuvelden van het strijdveld, of, indien nodig, het deelnemen aan het feitelijk gevecht.

Een van de vrouwen van de Heilige Profeet, Zainab, was gewoon huizen te prepareren en de opbrengst van de verkoop daarvan aan liefdadig werk te wijden. Vrouwen hielpen hun mannen ook met het werk op het veld, bedienden de gasten tijdens feesten en deden zaken; zij konden verkopen aan en kopen van mannen en mannen konden verkopen aan en kopen van hen. Een vrouw werd door kalief Umar tot opzichteres benoemd van de markt van Medina. Maar dit waren uitzonderingen. De juiste sfeer van de vrouw was het huis en de zorg van de kinderen.

De rechten van man en vrouw

De zaak van het gezin moet door wederzijdse samenwerking van man en vrouw op gang gehouden worden. Van de man wordt hoofdzakelijk geëist dat hij de kost verdient voor het gezin en de vrouw is verantwoordelijk voor het beheer van de huishouding en het opvoeden van de kinderen. De rechten van elk van hen ten opzichte van de ander zijn daarom rond deze twee punten samengetrokken. De echtgenoot is verplicht naar zijn middelen de vrouw te onderhouden, zoals de Heilige Koran zegt: "Laat degene die een overvloed heeft, van zijn overvloed uitgeven en laat degene die het niet breed heeft, wat betreft zijn middelen van bestaan, uitgeven van hetgeen Allah hem gegeven heeft; Allah legt geen enkele ziel een last op, behalve voor zover Hij hem daartoe de middelen gegeven heeft" (65:7). Hij moet voor haar ook voorzien in een verblijfplaats: "Breng hen overeenkomstig uw middelen daar onder, waar u ondergebracht bent" (65:6).

De vrouw is verplicht haar man gezelschap te houden, het bezit van de echtgenoot te behoeden tegen verlies of verspilling en nalaten iets te doen, wat de vrede in het gezin zou verstoren. Van haar wordt vereist dat zij iemand, die de echtgenoot niet aanstaat, niet in huis toelaat en dat zij geen uitgaven doet voor hetgeen de man niet goedkeurt. Zij is niet verplicht persoonlijke diensten te verrichten, zoals het bereiden van het voedsel, maar de respectieve plichten van de man en de vrouw zijn zodanig dat elk van hen steeds klaar moet staan om de ander te helpen. De vrouw moet haar man zelfs bij zijn werkzaamheden helpen, indien zij dat kan en de man moet zijn vrouw met de huishoudelijke taken helpen. Van de Heilige Profeet zelf wordt vermeld, dat hij gewoon was zijn vrouwen met verschillende kleine huishoudelijke taken te helpen, zoals het melken van de geiten, het verstellen van zijn kleren, het lappen van schoenen, de vaat wassen, enzovoorts.

De nadruk wordt gelegd op een vriendelijke behandeling van de vrouw

De Heilige Koran legt de grootst mogelijke nadruk op een vriendelijke en goede behandeling van de vrouw: "Neem een goede kameraadschappelijke omgang met hen in acht" en "behandel hen vriendelijk" is het vaak terugkerend advies van de Heilige Koran (2:229, 231; 4:19, etc.).

Zo zeer zelfs dat vriendelijkheid, zelfs wanneer een man een hekel heeft aan zijn vrouw, wordt aanbevolen, aangezien "het kan zijn dat u een hekel heeft aan één ding, terwijl Allah een overvloed aan goeds in hen geplaatst heeft" (4:19). De Heilige Profeet legt een even grote nadruk op de goede behandeling van een vrouw. "De meest voortreffelijke onder u", zou hij hebben gezegd, "is degene, die de beste is voor wat betreft de behandeling van zijn vrouw." Een andere Hadis luidt aldus, "Aanvaard mijn advies inzake het goed zijn voor vrouwen." In zijn beroemde toespraak bij de afscheidsbedevaart legde hij weer de bijzondere nadruk op de goede behandeling van vrouwen: "O, mijn mensen! U heeft bepaalde rechten ten aanzien van uw echtgenoten en zo ook hebben uw vrouwen die ten aanzien van u Zij zijn het pand van Allah in uw handen. U moet hen dus met alle vriendelijkheid behandelen."

DE ECHTSCHIEDING

Huwelijk en echtscheiding

Ofschoon het huwelijk volgens de Islam slechts een privaatrechtelijk contract is, zijn de rechten en verantwoordelijkheden die daaruit volgen van zo'n belang voor het welzijn van de mensheid, dat er een hoge mate van heiligheid aan verbonden is. Maar ondanks de heiligheid van het karakter van de huwelijksband, erkent de Islam de noodzaak onder buitengewone omstandigheden de weg tot zijn ontbinding vrij te houden. Met uitzondering van misschien de hindoe-wetgeving is de noodzakelijkheid van echtscheiding door alle volkeren erkend. Het recht op echtscheiding komt volgens de joodse wetgeving toe aan de echtgenoot, die het naar willekeur kan uitoefenen. De christelijke wetgeving erkent het recht op echtscheiding slechts, wanneer er sprake is van ontrouw aan de kant van één van de partijen, maar de gescheiden partners worden ervan uitgesloten opnieuw te trouwen. Volgens de hindoe-wetten kan het eenmaal gesloten huwelijk nooit worden ontbonden. De Islam bracht verscheidene hervormingen tot stand in de echtscheiding. Zij beperkte het recht van de echtgenoot op echtscheiding, terwijl zij het recht van de vrouw daarop erkende.

De echtscheiding wordt toegestaan onder buitengewone omstandigheden

Het Arabisch woord voor echtscheiding is *talaq*, dat de letterlijke betekenis heeft van vrijmaken of het losmaken van een knoop. Zowel uit de Heilige Koran als de Hadies blijkt dat, ofschoon de echtscheiding was toegestaan, het recht toch alleen onder buitengewone omstandigheden kon worden uitgeoefend. De Heilige Profeet zou hebben gezegd: "Nooit heeft Allah iets wat Hij meer haat dan de echtscheiding, toegestaan." Volgens een verslag van Ibn Umar, zei hij: "Bij Allah is het meest verafschuwde van alles wat is toegestaan, de echtscheiding." Elders wordt men op deze wijze van echtscheiding afgehouden: "Indien u hen (d.i. uw vrouwen) haat, kan het zijn dat u een hekel heeft aan één ding, terwijl Allah een overvloed aan goeds in hen geplaatst heeft". (4:19). Er worden ook herstelmaatregelen

voorgesteld om een echtscheiding zo lang mogelijk te vermijden: "En indien u een breuk vreest tussen de twee (d.i. de echtgenoot en de echtgenote), benoem dan een rechter uit zijn mensen en een rechter uit haar mensen; indien zij beiden verlangen naar overeenstemming, zal Allah harmonie tussen hen teweegbrengen" (4:35).

Het was te danken aan deze leringen van de Heilige Koran, dat de Heilige Profeet de echtscheiding uitriep tot het meest verafschuwde van alles, wat is toegestaan. En het is hieraan te danken dat, ondanks de voorziening waardoor zij tot stand gebracht kan worden, echtscheiding maar zelden voorkomt onder de moeslims, vergeleken met het grote aantal echtscheidingen in christelijke landen. Het is de denkwijze van de moeslim de moeilijkheden van het huwelijksleven samen met zijn vertroosting onder ogen te zien, en de verstoring van de gezinsrelatie zo lang mogelijk te vermijden, terwijl hij alleen als niets meer helpt tot de echtscheiding overgaat.

Het beginsel van echtscheiding

Uit hetgeen hierboven is gezegd, blijkt duidelijk dat er niet alleen een goede reden tot echtscheiding aanwezig moet zijn, maar dat ook alle middelen om een verzoening tot stand te brengen moeten zijn uitgeput vóórdat men zijn toevlucht neemt tot deze uiterste maatregel. De indruk dat een moeslimechtgenoot zijn vrouw enkel vanwege een gril kan wegdoen, is een ernstige verdraaiing van het Islamitisch instituut van de echtscheiding. Maar hoewel de Heilige Koran verwijst naar verscheidene redenen, waarom echtscheiding noodzakelijk kan worden, somt hij ze niet allemaal op en beperkt hij ze ook niet strikt tot nader omschreven gevallen. Als de verschillende volkeren van Europa en Amerika, die dezelfde godsdienst belijden, die zich op hetzelfde peil van beschaving en in hetzelfde stadium van vooruitgang bevinden en die een gevoelsverwantschap hebben t.a.v. de meeste sociale en zedelijke kwesties, het in feite niet eens kunnen worden over de juiste redenen voor echtscheiding, hoe kon dan een wereldwijde godsdienst als de Islam, die bedoeld was voor alle tijden en alle landen, zowel voor mensen op de laagste trap van beschaving als voor diegenen op de hoogste trap daarvan, de redenen die zullen verschillen met veranderende omstandigheden van de mensheid en de ge-

meenschap, beperken?

Het beginsel van de echtscheiding, waarover in de Heilige Koran gewag gemaakt wordt en dat in feite in meer of mindere mate alle redenen insluit, is de beslissing niet langer samen te leven als man en vrouw. In feite is het huwelijk zelf niets meer dan een overeenkomst samen te leven als man en vrouw en wanneer één der partners ontdekt dat hij of zij niet in staat is met zo'n leven in te stemmen, moet de echtscheiding daarop volgen. Hiermee wordt natuurlijk niet bedoeld dat iedere onenigheid tussen hen tot echtscheiding zou moeten leiden. Hier wordt alleen de onenigheid om verder te leven als man en vrouw bedoeld. In de Heilige Koran wordt een dergelijke onenigheid *shiqaq* (afgeleid van *shaqq*, hetgeen betekent: in tweeën brekend) genoemd. Maar zelfs de *shiqaq* geeft één der partners niet het recht op een echtscheiding, tenzij alle mogelijkheden tot overeenstemming zijn uitgeput. Het beginsel van de echtscheiding is daarom op deze manier beschreven in de Heilige Koran: "En indien u een breuk vreest tussen de twee, benoem dan een rechter uit zijn mensen en een rechter uit haar mensen; indien zij beiden overeenstemming wensen, zal Allah harmonie tussen hen teweegbrengen; waarlijk, Allah is wetend, Zich bewust" (4:35). En verderop wordt hieraan toegevoegd: "En indien zij uit elkaar gaan, zal Allah hen beiden vrijwaren tegen gebrek uit Zijn overvloedigheid en Allah is overvloedig-schenkend, wijs" (4:130).

Dit vers levert ons niet alleen het beginsel van de echtscheiding, nl. *shiqaq* of onenigheid om als man en vrouw samen te leven, maar ook de werkwijze die moet worden aangenomen, wanneer een breuk van de huwelijksbetrekking gevreesd wordt. Beide seksen worden hier geplaatst op een niveau van volmaakte gelijkwaardigheid. Een "breuk tussen de twee" zou betekenen dat óf de man óf de vrouw de huwelijksovereenkomst wenst te verbreken en vandaar dat ieder van hen een echtscheiding mag eisen, wanneer de partners niet langer in harmonie met elkaar kunnen optrekken. In de werkwijze die moet worden aangenomen, moeten zowel de man als de vrouw worden vertegenwoordigd uit een positie van gelijkwaardigheid; er moet een rechter worden benoemd uit zijn mensen en een andere uit haar mensen. Aan beiden wordt verteld dat zij moeten trachten de verschillen uit de weg te ruimen en de partijen met elkaar te verzoenen. Indien er

geen overeenstemming tot stand gebracht kan worden, zal een echtscheiding volgen.

Men zal zien dat het beginsel dat hier inzake echtscheiding naar voren gebracht wordt, een alomvattende is. Alle redenen tot echtscheiding zijn onderworpen aan de voorwaarde, dat één van de partners niet kan optrekken met de ander. Bijvoorbeeld, de echtgenoot is impotent, of één van de partners heeft een ziekte, die hem of haar ongeschikt maakt voor seksuele betrekkingen. In zulke gevallen zou het gerecht een echtscheiding vorderen, maar alleen wanneer de daartoe gerechtigde partij die wenst. Indien beiden bereid zijn in echtelijke overeenstemming te leven, ondanks de tekortkomingen in één van hen, kan geen macht op aarde een echtscheiding teweegbrengen; maar indien de gegriefde partij vindt dat hij of zij niet in staat is in echtelijke harmonie te leven met de ander, dan zou het een geval van *shiqaq* of verbreking van het huwelijkscontract zijn.

Op dezelfde wijze zal het een geval van *shiqaq* zijn als de echtgenote een echtscheiding wenst, indien de echtgenoot levenslang gevangen zit of voor een lange periode, of indien hij afwezig is en er geen bericht van hem kan worden verkregen, of indien hij voor het leven verminkt is en niet in staat is te voorzien in het levensonderhoud van zijn vrouw; maar indien zij zulks niet wenst zal het huwelijk in stand blijven. In geval de echtgenoot op gelijke wijze gegriefd is, heeft hij de keus een andere echtgenote te nemen.

De *shiqaq* of verbreking van het huwelijkscontract kan ook ontstaan door het gedrag van één der partijen; bijvoorbeeld, indien één van hen zich misdraagt of één van hen consequent wreed is tegen de ander, of, zoals er soms gebeurt, indien er sprake is van onverenigbare naturen en wel in zo'n mate, dat zij niet in echtelijke overeenstemming kunnen samenleven. In deze gevallen is *shiqaq* nadrukkelijker, maar toch zal het van de partijen afhangen of zij met elkaar kunnen optrekken of niet. Wanneer één van de partijen het onmogelijk acht de huwelijksovereenkomst voort te zetten en gedwongen is deze te verbreken, moet de echtscheiding altijd volgen. Op het eerste gezicht kan het lijken dat de partijen te veel vrijheid gegeven is door hen toe te staan het huwelijkscontract op deze wijze te beëindigen, zelfs indien er geen andere reden is behalve de onverenigbaarheid van hun karakters, maar één ding is zeker, nl. dat, indien er sprake is van zo'n

onenigheid, dat de man en vrouw niet met elkaar kunnen optrekken, het voor henzelf, hun kinderen en de gemeenschap in het algemeen beter is dat zij uit elkaar gaan dan dat zij worden gedwongen samen te leven. Een gezin waarin er in plaats van vrede ruzie is, is die benaming niet waardig; en een huwelijk is betekenisloos, indien er geen vonkje liefde is tussen man en vrouw. Het is een dwaling te veronderstellen dat een dergelijke vrijheid ertoe leidt de stabiliteit van het huwelijk te vernietigen, omdat het huwelijk wordt aangegaan als een blijvende en heilige betrekking, gegrond op de liefde tussen een man en een vrouw en omdat de echtscheiding alleen maar een herstelmaatregel is, wanneer het huwelijk er niet in slaagt aan zijn doel te beantwoorden.

Het recht van de vrouw op echtscheiding

Men zal opgemerkt hebben dat de Heilige Koran de twee partijen op een volmaakt niveau van gelijkwaardigheid plaatst inzake echtscheiding. De Hadies maakt dat zelfs duidelijker. De overlevering luidt dat de vrouw van Thabit ibn Qais naar de Heilige Profeet toekwam en zei: "O boodschapper van Allah! Wat betreft zijn zedelijk gedrag of geloof vind ik niets verkeerd aan Thabit ibn Qais, maar toch kan ik niet met hem optrekken." De Heilige Profeet zei: "Wilt u hem dan zijn boomgaard teruggeven (die hij als bruidsschat op haar (naam) gezet had)?" Toen hij daarop een bevestigend antwoord ontving, liet de Heilige Profeet Thabit roepen en droeg hem op zijn boomgaard terug te nemen en te scheiden van zijn vrouw. Dit is voldoende om aan te tonen dat de vrouw het recht had op dezelfde gronden als die waarop de man van zijn vrouw kon scheiden, een echtscheiding te eisen.

Het recht van de vrouw een echtscheiding te eisen wordt niet alleen door de Heilige Koran en de Hadies erkend, maar ook in de *Fiqh* is dat het geval. De technische benaming voor het recht van de vrouw op echtscheiding door het teruggeven van haar bruidsschat, is *khul*, en die is gebaseerd op de reeds aangehaalde Hadies en het volgende vers van de Heilige Koran: "De echtscheiding kan tweemaal uitgesproken worden; onderhoud dan met hen een kameraadschappelijke omgang of laat hen met vriendelijkheid gaan; en het is voor u niet

wettig een deel te nemen van hetgeen u hen gegeven heeft, tenzij beiden vrezen dat zij niet binnen de beperkingen van Allah kunnen blijven. Wanneer u vreest dat zij niet binnen Allah's beperkingen kunnen blijven, dan treft hen geen schuld voor hetgeen zij opgeeft om daardoor vrij te worden" (2:229). Met "binnen de beperkingen van Allah blijven" wordt hier duidelijk bedoeld op de beantwoording aan het doel van het huwelijk of de vervulling van de plichten, welke door de echtelijke betrekking worden opgelegd. De bruidsschat is dus een remmende factor voor de partij die de echtscheiding wenst; indien de echtgenoot van de vrouw wil scheiden, zal de echtgenote de bruidsschat behouden; indien de echtgenote de echtscheiding wenst, heeft de man recht op de bruidsschat. Maar het zijn de rechters, van wie melding gemaakt wordt in 4:35 en naar wie hier verwezen wordt met de woorden "indien u vreest dat zij niet binnen de beperkingen van Allah kunnen blijven", die zullen beslissen of nu de man of de vrouw verantwoordelijk is voor de breuk en wie van hen tot de bruidsschat gerechtigd is.

De echtgenote heeft ook recht op een echtscheiding, indien de man vermist wordt, ofwel *mafqud al-khabar*, hetgeen betekent dat hij verdwenen is en dat er geen contact met hem kan zijn, omdat, hoewel er in dit geval geen sprake is van *shiqaaq*, de echtgenoot toch niet in staat is aan zijn echtelijke verplichtingen te voldoen. Er is geen nadrukkelijke uitspraak in de Heilige Koran of Hadies, om aan te geven hoe lang een echtgenote in zo'n geval behoort te wachten, maar volgens Imam Malik worden vier jaren van wachten vereist. Het standpunt van Imam Ahmad ibn Hanbal en dat van de Sji'iten stemt overeen met dat van Malik. Dit is een redelijk standpunt. Bukhari heeft een hoofdstuk over de *Mafqud*, waarin niet één Hadith van de Heilige Profeet wordt geciteerd met betrekking tot dit onderwerp, maar het standpunt van Ibn al-Musayyab, volgens welk de vrouw een jaar zal wachten, wanneer haar man gedurende de strijd *mafqud* wordt. Er wordt ook een verslag aan toegevoegd van Ibn Mas'ud, die gedurende een jaar op zoek was naar de man van één van zijn vrouwelijke bedienden en die hem vervolgens behandelde als *mafqud*, en dit betrof niet het geval van een man, die in de strijd vermist werd. Onder de huidige omstandigheden, nu communicatie zo gemakkelijk is, zou een jaar voldoende zijn als wachtperiode voor de *mafqud*.

Het recht van de echtgenoot op het uitspreken van de echtscheiding

Ofschoon de Heilige Koran spreekt van het uitspreken van de echtscheiding door de echtgenoot, wordt er toch een beperking opgelegd aan de uitoefening van dit recht. Men zal gemerkt hebben dat bij alle geschillen tussen de echtgenoot en de echtgenote waarvan gevreesd wordt dat die tot een breuk zullen leiden, er twee rechters moeten worden benoemd uit de respectieve mensen van de twee partijen. Van deze rechters wordt vereist dat zij eerst trachten de partijen met elkaar te verzoenen en wanneer zij daarin niet slagen, moet de echtscheiding tot stand gebracht worden. Daarom is de echtgenoot, hoewel hij het is die de echtscheiding uitspreekt net zo gebonden aan de beslissing van de rechters als de echtgenote. Dit toont aan dat de man niet naar willekeur het huwelijk kan verwerpen. Het geval moet eerst worden verwezen naar twee rechters en hun beslissing is bindend. De kalief Ali zou gezegd hebben aan een echtgenoot, die meende het alleenrecht op echtscheiding te hebben, dat hij zich zou moeten houden aan het oordeel van de rechters, aangesteld krachtens dit vers. De Heilige Profeet zou, volgens de overlevering, zich hebben bemoeid met een echtscheiding, uitgesproken door de echtgenoot en die niet hebben toegestaan, waarmee hij de huwelijksrelatie herstelde. Het behoorde zonder twijfel tot de werkwijze, maar dit toont aan dat het bij wet ingestelde gezag het recht heeft in echtscheidingszaken tussenbeide te komen. De enige vraag betreft de aan te nemen werkwijze, wanneer de moeslims leven onder een niet-moeslim bestuur. Indien er door de autoriteiten geen *Qazi* aangesteld is, zal de aanstelling van de rechters in zo'n geval in handen zijn van de moeslimgemeenschap, die dat recht op elke gewenste wijze mag uitoefenen. Indien zelfs deze regelingen ontbreken, mogen de partijen onderling tot een overeenkomst komen. Indien daarom een moeslimbestuur of een moeslimgemeenschap regels maakt, waarin de echtscheidingsprocedure is vastgelegd, en wanneer dergelijke, inzake echtscheiding aan de echtgenoot opgelegde beperkingen niet tegenstrijdig zijn met de door de Heilige Koran neergelegde beginselen, dan zou dat volkomen volgens de wetten van de Islam zijn.

De 'iddah of wachtperiode

De uiteindelijke verbreking van huwelijksbetrekkingen wordt op vele andere manieren ontmoedigd en aan de partijen wordt iedere kans verschaft om de echtelijke band te behouden, zelfs na het ontstaan van geschillen, die tot een echtscheiding leiden. Iedere echtscheiding moet worden gevolgd door een wachtperiode, genaamd de *'iddah*: “O, Profeet! Wanneer u van vrouwen scheidt, scheidt dan van hen met inachtneming van hun *'iddah* (voorgeschreven of wachtperiode)” (65:1).

De *'iddah* behelst ongeveer drie maanden: “En de gescheiden vrouwen behoren drie cycli af te wachten” (2:228). In het geval van vrouwen die niet menstrueren, is de *'iddah* drie maanden (65:4), en in het geval van zwangere vrouwen, duurt de wachtperiode tot de bevalling. De *'iddah* dient o.m. ertoe de partijen een kans op verzoening te verschaffen. Ofschoon zij gescheiden zijn, wonen zij toch in hetzelfde huis, terwijl de man duidelijk verteld wordt de vrouw niet te verjagen uit het huis, waarin zij leeft, tenzij zij schuldig is aan wangedrag, en een gelijkloidend advies het huis niet te verlaten wordt aan de vrouw gegeven (65:1). Dit gebod heeft duidelijk de bedoeling vriendschappelijke betrekkingen tussen partijen te herstellen en de kansen op verergering van de geschillen te verkleinen. Indien er sprake is van enige liefde in de vereniging, zullen de pijnscheuten daarvan zich gedurende de wachtperiode doen gelden en een verzoening tot stand brengen.

De echtscheiding is herroepelijk

Wanneer de Heilige Koran het heeft over de *'iddah*, en zegt: “En hun echtgenoten hebben in de tussentijd een beter recht om hen terug te nemen, indien zij een verzoening wensen” (2:228), wordt de verzoening in feite in duidelijke bewoordingen aanbevolen. Iedere echtscheiding is dus een experimentele, tijdelijke scheiding tijdens de be-ginfase en door de partners te laten samenleven, wordt hen alle kans gegeven de echtelijke relaties te herstellen. Zelfs nadat de wachtperiode verstreken is, worden de twee partijen toegestaan, zelfs aange-moedigd te hertrouwen: “En wanneer u vrouwen gescheiden heeft en zij hun wachtperiode beëindigd hebben, weerhoudt hen er dan niet

van hun echtgenoten te huwen, wanneer zij onderling op wettige wijze overeenkomen; en hiervoor wordt wie ook onder u, die gelooft in Allah en de laatste dag gewaarschuwd, dit is gunstiger en zuiverder voor u: en Allah weet, terwijl u niet weet” (2:232). Het opnieuw trouwen van de gescheiden partners wordt op deze wijze aangemoedigd en aanbevolen als gunstiger en zuiverder te zijn voor de partijen. Ook wordt de voorwaarde voorgeschreven dat zo'n herroepelijke echtscheiding, die een verzoening van de partijen toelaat, tweemaal kan worden uitgesproken: onderhoud met hen dan een goede kameraadschappelijke omgang of laat hen in vriendschap gaan (2:229). De herroepelijke echtscheiding ofwel de *talaq raj'i* in de terminologie van de rechtsgeleerden, kan dus tweemaal uitgesproken worden.

De onherroepelijke echtscheiding

Na de eerste echtscheiding hebben partijen het recht binnen de wachtperiode hun echtelijke betrekkingen opnieuw te doen gelden, en te hertrouwen wanneer de wachtperiode voorbij is. Een soortgelijk recht wordt hun gegeven na een tweede echtscheiding, maar niet na een derde. Vóór de Islam echter, toen de vrouw geen recht had op echtscheiding, bezat de man een onbelemmerde vrijheid om van de vrouw te scheiden en zo vaak hij dat wenste, gedurende de *'iddah* zijn echtelijke rechten opnieuw te doen gelden. Dit had het moreel van geheel het instituut van het huwelijk ondermijnd. De Islam schonk niet alleen (ook) aan de echtgenote het recht op echtscheiding, maar legde ook de vrijheid van de echtgenoot, om zo vaak hij dat wenste te scheiden, aan banden door te verklaren dat een herroepelijke echtscheiding slechts tweemaal gegeven kon worden: “De echtscheiding mag tweemaal uitgesproken worden; onderhoud met hen dan een goede kameraadschappelijke omgang of laat hen in vriendschap gaan” (2:229). Op deze manier werd voorgeschreven dat, na de tweede herroeping of het hertrouwen, de partijen hun keus moesten maken: ofwel voor altijd als man en vrouw samen te leven, dan wel voor altijd uit elkaar te gaan en daarbij nooit meer te denken aan een hereniging. Vandaar dat, indien zelfs het tweede experiment mislukte en de partijen voor de derde maal door een echtscheiding uit elkaar

gingen, dit een onherroepelijke echtscheiding was, ofwel de *talaq ba'in* in de terminologie van de rechtsgeleerden.

Het gevolg van de onherroepelijke echtscheiding

Uit hetgeen hierboven gesteld is, blijkt duidelijk dat een onherroepelijke echtscheiding één van de zeldzaamste dingen is, die zich onder de moeslims kunnen voordoen. Wanneer een man en een vrouw na twee experimenten ontdekt hebben niet te kunnen samenleven als man en vrouw, is het van hun kant dwaas opnieuw te denken aan hertrouwen. Vandaar dat de Heilige Koran voorschrijft dat zij niet zullen hertrouwen na de tweede mislukking van de vereniging, behalve in één geval: "Dus indien hij (voor de derde maal) van haar scheidt, zal zij daarna niet wettig zijn voor hem tot zij een andere echtgenoot huwt; indien hij (de tweede echtgenoot) dan van haar scheidt, treft geen van beiden schuld indien zij door middel van een huwelijk bij elkaar terugkomen, indien zij denken binnen de beperkingen van Allah te kunnen blijven" (2:230). Het enige geval waarin een huwelijk met de eerste echtgenoot is toegestaan, na voor de derde maal te zijn gescheiden, is dat waarin er een huwelijk is aangegaan met een tweede echtgenoot en ook dat een mislukking gebleken is.

De tahlil of halalah

De *tahlil* of *halalah*, hetgeen betekent legaliseren of iets wettig maken, was een vóór-islamitisch gebruik. Wanneer een vrouw door het driemaal uitspreken van de echtscheidingsformule onherroepelijk gescheiden was, en de echtgenoot haar terug wilde nemen, moest zij eerst een tweede persoon huwen op voorwaarde dat die van haar zou scheiden, na seksueel contact met haar te hebben gehad. Dit werd *halalah* genoemd. Het is een vergissing het huwelijk, waarvan gesproken wordt in het onder de vorige paragraaf aangehaalde vers, te verwarren met de *halalah*. De Heilige Profeet vloekte degenen die hun toevlucht namen tot deze praktijk met de woorden: "De vloek van Allah zal rusten op de man die *halalah* pleegt en de man voor wie de *halalah* gepleegd wordt." Kalief Umar zou volgens de overlevering hebben gezegd dat, indien twee mannen die deel hadden aan het ple-

gen van *halalah* naar hem werden gebracht, hij hen zou behandelen als overspeligen.

De werkwijze van de echtscheiding

De echtscheiding moet mondeling of in geschrifte worden gegeven, maar dient altijd plaats te vinden in de aanwezigheid van getuigen: "Wanneer zij dus hun voorgeschreven periode hebben voltooid, behoudt hen dan in vriendelijkheid of ga van hen weg in vriendelijkheid, en roep twee rechters onder u tot getuigen aan en leg een oprechte getuigenis af voor Allah" (65:2). Welke woorden feitelijk ook worden gebruikt, zij moeten nadrukkelijk de bedoeling overbrengen dat de huwelijksband wordt verbroken. Wat betreft de vraag of een echtscheiding onder bepaalde omstandigheden van kracht is, bestaan er verschillende opvattingen onder de verscheidene scholen van rechtsgeleerden. Het voornemen is duidelijk een even noodzakelijke factor in de ontbinding van het huwelijk als in het huwelijk zélf; maar terwijl sommigen erkennen dat een echtscheiding niet bindend is, indien zij gegeven is onder dwang of beïnvloeding, of in een staat van dronkenschap, of in boosheid of voor de grap, of per vergissing of door onoplettendheid, achten anderen haar niet bindend te zijn in sommige van deze gevallen en bindend in andere.

Zihar

Het woord *zihar* stamt af van *zahr*, hetgeen 'rug' betekent. In de dagen van onwetendheid zei een Arabier tegen zijn vrouw *anti 'alayya ka-zahri ummi*, d.i. voor mij bent u als de rug van mijn moeder. Dit werd in technische bewoordingen *zihar* genoemd. Zo gauw deze woorden werden uitgesproken, was de betrekking tussen de man en de vrouw beëindigd zoals bij een echtscheiding, maar het stond de vrouw niet vrij het huis van de echtgenoot te verlaten en zij bleef er als een verstoten echtgenote. Eén van de moeslims, Aus ibn Samit, behandelde zijn vrouw Khaula op een soortgelijke wijze. De onheus behandelde vrouw kwam toen naar de Heilige Profeet en beklagde zich over de slechte behandeling door haar echtgenoot. De Heilige Profeet vertelde haar dat hij niet in staat was zich ermee te bemoeien.

Zij werd op die manier teleurgesteld en het was toen, dat hij de volgende openbaring kreeg: "Allah kent zelfs het betoog van haar, die u smeekt omtrent haar echtgenoot en die zich beklagt bij Allah, en Allah weet van de twist van u beiden; waarlijk Allah is horend, ziend. Wat betreft degenen die zich van hun vrouwen ontdoen door hen te vergelijken met de ruggen van hun moeders, zij zijn niet hun moeders; hun moeders zijn degenen, die hen het leven schonken; en waarlijk zij geven uiting aan een hatelijk woord en een leugen" (58: 1, 2). De man die tot deze praktijk zijn toevlucht nam, werd opgedragen een slaaf in vrijheid te stellen; of, indien hij er geen kon vinden, dan maar voor twee opeenvolgende maanden te vasten, en indien het hem onmogelijk was zulks te doen, zestig arme mensen te voeden. (58:3, 4).

Li'an

Het woord li'an is afgeleid van *la'nah*, hetgeen vloek betekent. *Li'an en mula'ana* betekenen letterlijk wederzijds vervloeken. In technische zin echter, geven de twee woorden die bepaalde vorm aan van het te weegbrengen van een scheiding tussen de man en de vrouw, waarbij de echtgenoot de vrouw van overspel beschuldigt, maar niet over bewijzen beschikt om die beschuldiging te ondersteunen, terwijl zij het ontkent. In dit geval wordt de *li'an* verondersteld het middel te zijn om de scheiding tussen man en vrouw te bewerkstelligen, aangezien het in het belang van beiden is uit elkaar te gaan, of de beschuldiging nu terecht of onterecht is. De werkwijze wordt voorgeschreven in 24:6-9.

Het mildste standpunt m.b.t. echtscheiding

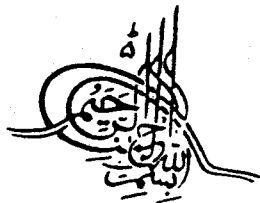
Echtscheiding wordt gezien als een noodzakelijkheid in huwelijksbetrekkingen, onder de verschillende menselijke omstandigheden, ongeacht de zedelijke verdorvenheid aan de kant van de echtgenoot of echtgenote. De Heilige Koran neemt het mildste standpunt in ten aanzien van de noodzakelijkheid van echtscheiding en beveelt daarom in het geval van echtscheiding, net zoveel vriendelijkheid aan jegens vrouwen als in het geval van het huwelijk. Steeds weer wordt de

nadruk gelegd op dit punt: “De echtscheiding mag tweemaal uitgesproken worden; onderhoud met hen dan een goede kameraadschappelijke omgang, of laat hen in vriendelijkheid gaan *ihsan*)” (2:229); “En wanneer u van vrouwen scheidt en zij hun voorgeschreven periode voltooien, behoud met hen dan een goede kameraadschappelijke omgang of laat hen in mildheid gaan” (2:231); “Wanneer zij dus hun voorgeschreven limiet bereikt hebben, behoudt hen dan in vriendelijkheid of scheidt in vriendelijkheid van hen” (65:2). De vrouw moet dus met net zoveel vriendelijkheid en edelmoedigheid behandeld worden, of zij nu een deelgenoot is in het wel en wee van een man als zijn echtgenote, of dat zij iemand is, van wie hij gedwongen is te scheiden. Gelijke andere geschillen zijn echtelijke geschillen net zo vaak zowel eerlijk als oneerlijk, maar de Heilige Koran beveelt aan, dat het mildste standpunt moet worden ingenomen.

Geloofsovertuiging van de
SURINAAMSE ISLAMITISCHE VERENIGING
AHMADIYYA ANJUMAN ISHA'AT ISLAM (LAHORE).

1. Geloof in de eenheid van ALLAH (GOD).
2. Geloof dat de Heilige Profeet Mohammed s.a.w. "KHATE—MANNABYEEN" is (Zegel der Profeten) en dat na Hem geen enkele Profeet (geen nieuwe en geen oude) zal verschijnen in welke hoedanigheid dan ook.
3. Geloof dat de Goddelijke Openbaringen voor alle tijden mogelijk zijn, die de rechtschapenen kunnen ontvangen, doch dat de goddelijke Openbaringen door tussenkomst van Engel Gabriël met de Heilige Profeet Mohammed s.a.w. zijn geëindigd.
4. Geloof dat alle Profeten een natuurlijke dood zijn gestorven en dat zij niet lichamelijk ten hemel zijn opgevaren en dat geen hunner op aarde zal terugkeren.
5. Geloof in de missies van alle Hervormers (Modjaddies) en dat in elke eeuw (Hidjra) volgens de Hadies een Hervormer (Modjad-died) is verschenen en zal verschijnen. Voorts dat Hazrat Mirza Gulam Ahmad saheb geen Profeet was, maar de Hervormer (Modjaddied) van de veertiende eeuw (Hidjra).
6. Hij, die met hart en ziel de geloofsbelijdenis "LA ILAHA IL LAL—LAHO MOHAMMEDOER—ROSOELOE—LAH" uit-sprekt, is een Moeslim.
7. Geloof, dat de Heilige Koran de laatste Goddelijke Schrift is en dat geen enkel vers ervan is of zal vervallen (mansoeg).
8. Gelijkheid van de vrouwelijke met de mannelijke leden voorzover dit in overeenstemming is met de voorschriften van de Heilige Koran en Hadies.

وَلْتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ

عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٠٣﴾

En uit het midden Uwer zij een groep, die tot het goede nodigt, en gebiedt wat recht is en verbiedt wat verfoeilijk is, en dit zijn degenen die voorspoedig zullen zijn. (3 : 103)